

HAKIJA

PKS Sähkösiirto Oy

HAKEMUS

PKS Sähkösiirto Oy (jäljempänä hakija) on 11.4.2022 päivätyllä hakemuksella hakenut Maanmittauslaitokselta lunastuslain (laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 603/1977) 5 §:ssä tarkoitettua lunastuslupaa pysyvien käyttöoikeuksien lunastamiseen voimansiirtojohtoa varten tarvittaviin hakemuksessa lueteltujen kiinteistöjen alueisiin Polvijärven ja Juuan kunnissa. Hakija pyytää, että lunastuksen kohde voidaan jättää lunastuslain 10 §:n nojalla vähemmän tärkeiltä osiltaan lunastustoimituksessa määrättäväksi. Lisäksi hakija pyytää Maanmittauslaitosta antamaan lunastuslain 58 §:n mukaisen ennakkohaltuunottoluvan voimansiirtojohtoon rakentamista varten kaikkien tilojen osalta.

Polvijärvi-Juuka 110 kV voimansiirtojohto sijaitsee Polvijärven ja Juuan kuntien alueilla ja on pituudeltaan noin 46 km. Johto-osuus on rakennettu vuonna 1973 harustetuina puupylväin ja johtoalueesta on kiinteistönomistajien kanssa tehty 50 vuotta voimassa olevat johtoaluesopimukset. Sopimuksen mukaan varsinainen johtoaukea on 26 metriä leveä ja metsämaalla on johtoaukean molemmin puolin 10 metriä leveät reunavyöhykkeet, joilla puuston pituutta on rajoitettu siten, ettei ne kaatuessaan pääse vaurioittamaan johtorakenteita. Rakennusrajaa ei ole määritelty, eli sen on katsottu olevan normaalikäytännön mukaan johtoaukean reunassa.

Alueellisen sähkönsiirtotoiminnan kannalta johtoyhteys on edelleen tärkeä ja rakenteeltaan johto on vielä hyväkuntoinen, eikä sitä vuokrasopimusten päättyessä ole tarkoitus purkaa. Pysyvän käyttöoikeuden saamiseksi PKSS hakee tällä lunastuslupahakemuksella nykyiselle johtoalueelle pysyvää kiinteistöjä koskevaa käyttöoikeuden supistusta. Käyttöoikeutta on lunastuksessa tarkoitus päivittää siten, että reunavyöhykkeet määritellään myös muulle kuin metsämaalle sekä rakennusrajoitus ulotetaan reunavyöhykkeen ulkoreunaan.

Lunastuksen sisältö ja laajuus oikeuksineen ja rajoituksineen on esitetty hakemuksessa ja sen liitteissä. Voimansiirtojohtoon sijainti on yleispiirteisesti esitetty hakemuksen liitekartoissa. Pylvästyypin ja johtoaluepiirustukset ovat niin ikään hakemuksen liitteissä.

SUOSTUMUKSET, LAUSUNNOT JA SELVITYKSET

Hanke kohdistuu hakemuksen liitteenä olevassa maanomistusluettelossa lueteltuihin rekisteriyksikköihin.

Hakija on kuullut kiinteistönomistajia ja käyttöoikeuden haltijoita lunastuslain 9.4 §:n mukaisella menettelyllä. Lunastuslain 8.2 §:n mukaisesti hakija on pyytänyt lausunnot Polvijärven ja Juuan kunnilta. Maanmittauslaitos on lisäksi pyytänyt lausunnot Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta ja Pohjois-Karjalan liitolta.

Tilan 176-408-17-16 Ranta-Aho omistaja on Juuan kunnan kuulemiskokouksen pöytäkirjan tarkastuksen yhteydessä huomauttanut muiden puo-

lesta, että lausumien antoaika on liian lyhyt, metsäteiden käyttö on korvattava ja korvaukset ovat mitättömiä pinta-alan tuottoon nähden. Kiinteistönomistaja on lisäksi esittänyt voimalinjalle uutta linjausta välille Murtovaara-Ahmoavaara-Nunnanlahti-Juuka-Nurmes noudattaen teiden läheisyyttä. Hakija on vastannut, ettei lausunnosta suoranaisesti käy ilmi, onko hän kirjoittanut ne omasta vai jonkun toisen kiinteistönomistajan puolesta. Esitetyt korvauksiin liittyvät asiat käsitellään normaalisti lunastustoimituksessa.

Tilojen 607-407-109-2 Kansala, 607-407-3-47 Hietala 2 ja 176-414-38-5 Kotokorpi, 607-407-21-56 Nurkkala, 607-407-21-32 Pienpietilä, 607-407-21-75 Pienpietilä ja 176-414-5-103 Nurkka omistajat ovat esittäneet huolensa siitä, että lunastusmenettely voi tuoda lisärajoituksia kiinteistöille ja niiden hyödyntämiselle. Kiinteistönomistajat haluavat kiinnittää huomiota siihen, mitä eri vaihtoehtoja lunastamiselle on olemassa ja miten niitä on hankkeen osalta selvitetty. Kiinteistönomistajat katsovat vuokrasopimusten uusimisen vaihtoehtoisena ratkaisuna lunastukselle. Kiinteistönomistajat ovat lisäksi huolissaan, että lunastushanketta pyritään kiirehtimään ennen lunastuslain mahdollista uudistamista, sekä että lunastuksella saatava pysyvä käyttöoikeus voitaisiin siirtää myöhemmin kolmannelle osapuolelle. Hakija on vastannut, että lunastuksessa haetaan muutosta vain johtoalueen rakennusrajan sijaintiin ja siihen, että reunavyöhyke määritellään myös peltoalueille. Muutoin rajoitukset säilyvät sellaisenaan. Ensimmäiset vuokrasopimukset päättyvät vuoden 2022 aikana, joten laillisen johtoalueen käyttöoikeustilanteen kannalta ollaan pikemminkin hieman myöhässä kuin aikaisessa. Nykyisin voimassa oleva lunastuslaki lähtee täyden korvauksen periaatteesta, eli kenenkään omaisuustaso ei siten lunastamisen vuoksi saa pienentyä, joten uusi laki ei näiltä osin tuone mitään muutosta siihen. Lunastusta haetaan voimansiirto johdon johtoalueelle, johdon myöhempää kunnossapitoa ja käyttöä varten. Jos johdon omistaja myöhemmin vaihtuisi, uusi omistaja ei saa mitään muuta oikeutta alueen käyttöön kuin nykyinenkään omistaja, eli siltä osin lausuman antajan pelko on turha.

Tilojen 607-414-52-13 Suopuronperä ja 607-414-101-11 Louhimäki, 607-414-52-18 Vasarakangas, 607-414-101-47 Kielovaara ja 607-414-89-1 Alasu, sekä 607-414-52-15 Lamminsuu omistajat ovat huomauttaneet lunastustoimituksessa huomioitavista korvauksista sekä johtoalueen käytöstä muuna muassa metsäkoneiden, maatalousmaan ja matalakasvuisen puuston käyttöön. Hakija on vastannut, että korvauksiin liittyvät asiat käsitellään lunastustoimituksessa ja joulukuusten kasvatus johtoaukealla on erillisellä sopimuksella yleensä sallittua.

Polvijärven ja Juuan kunta ovat todenneet, että niillä ei ole huomautettavaa voimajohtohankkeesta. Pohjois-Karjalan ELY-keskus on todennut, ettei sillä ole lausuttavaa lunastuslupa-asiasta. Pohjois-Karjalan liitto ei ole antanut lausuntoa määräajassa.

KÄSITTELYRATKAISU

Lunastuslain 5.2 §:n mukaan on Maanmittauslaitos toimivaltainen ratkaistaan lunastuslupan, kun lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten ja lunastuslupaa ei vastusteta tai kyseessä on yksityisen ja yleisen edun kannalta vähemmän tärkeä lunastus. Jos Maanmittauslaitos ei ole lunastuslain

5.2 §:n mukaan toimivaltainen käsittelemään lunastuslupaa, on sen siirrettävä asia valtioneuvostolle.

Päätös

Lausunnoissa on ehdotettu uutta johtolinjausta sekä ehdotettu käyttöoikeuksien hankkimista sopimusteitse lunastusmenettelyyn sijasta. Maanmittauslaitos katsoo lausuntojen perusteella, että lunastusluvan antamista on vastustettu. Näin ollen Maanmittauslaitos voi käsitellä hakemuksen, jos kyseessä on yksityisen ja yleisen edun kannalta vähemmän tärkeä lunastus.

Lunastuslain muutoksen esitöiden (HE 33/1996) mukaan vähemmän tärkeitä lunastuksia voivat olla linja- ja niihin verrattavien hankkeiden korjaus- ja perusparannustyöt, joissa joudutaan lunastamalla hankkimaan vähäisiä lisäalueita ja vähäisiä käyttöoikeuksien laajennuksia.

Hakemuksen kohteena on olemassa oleva voimalinja, jonka vuokrasopimukset ovat päättymässä. Lunastuksen yhteydessä ei ole tarkoitus rakentaa uutta linjaa tai tehdä muutoksia olemassa oleviin johtorakenteisiin, kyseessä on olemassa olevan voimalinjan käyttöoikeuksien uusiminen lunastusmenettelyllä. Lunastus aiheuttaisi vähäisiä laajennuksia olemassa olevaan käyttöoikeuteen, reunavyöhykkeet koskisivat jatkossa myös muutakin kuin metsämaata sekä rakennusraja levenisi koskemaan myös reuna-
vyöhykkeitä.

Maanmittauslaitos katsoo hakemuksen perusteella, että kyseessä on yksityisen ja yleisen edun kannalta vähemmän tärkeä lunastus. Näin ollen Maanmittauslaitos on toimivaltainen lunastuslain 5.2 §:n perusteella ratkaisemaan haetun lunastuslupa-asian.

Sovelletut lainkohdat:

Lunastuslaki (603/1977) 5.2 §, 9.4 §

ASIAN RATKAISU

Yleistä

Lunastuslain 4.1 §:n mukaan lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii. Lunastuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla (vaihtoehtodellytys) taikka jos lunastuksesta yksityiselle edulle tuleva haitta on suurempi kuin siitä saatava hyöty (intressivertailuedellytys).

Yleisen tarpeen vaatimus

Pakkolunastamisen perusedellytys on yleisen tarpeen vaatimus, joka perustuu lunastuslain 4.1 § lisäksi perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasääntöön.

Yleisen tarpeen vaatimuksen täyttymistä ei ole lunastuslain esitöissä tai oikeuskirjallisuudessa tarkasti määritelty vaan yleisen tarpeen edellytyksen täyttymisen on katsottu tapahtuvan tapauskohtaisella harkinnalla ottaen huomioon kunakin ajankohtana vallitsevat olosuhteet ja arvostukset ja näiden varassa muodostunut käytäntö. Yleinen etu ei kuitenkaan ole sama kuin julkinen käyttö, eli yleinen etu voi täytyä myös muulloin kuin julkisyyhteisölle lunastettaessa.

Toisaalta, vaikka lunastaja olisikin yksityinen yhteisö, tulisi lunastuksen tarkoituksen liittyä yhteiskunnan tehtävistöön. Ollakseen yleisen tarpeen vaatima, tulisi lunastuksen hyödyttää joko suoraan tai välillisesti epälukuista ihmisjoukkoa, ei vain tiettyä pientä ihmisryhmää.

Lunastuslaissa ja oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että väylämäiset infrastruktuurihankkeet pääsääntöisesti täyttävät yleisen tarpeen edellytyksen.

Näillä perusteilla Maanmittauslaitos toteaa, että tässä lunastushankkeessa lunastuslain 4.1 §:n mukainen yleisen tarpeen edellytys täyttyy.

Vaihtoehtoedellytys

Vaikka lunastus olisikin yleisen tarpeen vaatima, ei lunastuslupaa silti saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla.

Ajatus vaihtoehtoedellytyksessä on, ettei lunastusta saa liioitella vaan on käytettävä maanomistajan oikeusasemaan mahdollisimman vähän puuttuvaa keinoa, jolla lunastuksen tarkoitus kuitenkin voidaan saavuttaa.

Lausunnoissa on ehdotettu käyttöoikeuksien hankintaa sopimusteitse. Vaihtoehtoedellytys lunastuksissa voi vaatia näyttöä siitä, että lunastaja on ensin pyrkinyt toteuttamaan hankettaan vapaaehtoisin keinoin eli sopimuksin. Oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä on kuitenkin katsottu, että väylämäisissä hankkeissa sopimista ei kuitenkaan vaadita, koska neuvottelevien osapuolien suuri lukumäärä voi aiheuttaa huomattavia vaikeuksia sopimiselle sekä lunastusmenettelyllä voidaan taata asianosaisten yhdenvertainen kohtelu. Näin ollen väylämäisissä hankkeissa lunastuksen tarkoitusta ei yleensä voida vapaaehtoisin keinoin saavuttaa yhtä sopivasti kuin lunastamalla (kts. KHO 5443/2016).

Lausunnoissa on ehdotettu uutta linjausta voimalinjalle. Ottaen huomioon, että hakemuksen tarkoituksena on olemassa olevan voimalinjan käyttöoikeuksien uusiminen lunastamalla, ei voimalinjan siirtoa voida katsoa tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona.

Maanmittauslaitos katsoo, että hakijan hakemat käyttöoikeuden rajoitukset ovat tämällyyppisille hankkeille tavanomaisia ja lunastuksen tarkoituksen saavuttamiseksi välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Lunastusta ei voida yhtä sopivasti saavuttaa millään muulla tavalla ja lunastuslaissa mainittu vaihtoehtoedellytys täyttyy.

Intressivertailuedellytys

Lunastusta ei saa lunastuslain 4.1 §:n mukaan toimeenpanna, jos sen haitta yksityiselle edulle on suurempi kuin sen tuottama hyöty yleiselle edulle.

Yleisen edulle tulevan hyödyt on todettu arvioitaessa sitä, onko hanke yleisen tarpeen vaatima.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että yksityiselle edulle tulevaksi haitaksi ei voida laskea lunastuksen aiheuttamia suoranaisia taloudellisia menetyksiä, koska ne korvataan täyden korvauksen periaatteella lunastustoimituksessa, vaan mahdollinen yksityiselle edulle tuleva haitta on jotakin muuta.

Hakemuksen liitteissä tai lausunnoissa ei ole tullut esille sellaisia erityisiä haittoja, joita ei lunastuskorvauksena korvattaisi. Lunastuskorvaus muodostuu kohteen- ja haitankorvauksesta sekä vahingonkorvauksesta sen mukaan kuin lunastuslaissa säädetään.

Maanmittauslaitos katsoo, että yleiselle edulle saatava hyöty on suurempi kuin yksityiselle edulle tuleva haitta.

Johtopäätökset

Maanmittauslaitos katsoo lunastettavan hankkeen olevan yleisen tarpeen vaatima, sitä ei voida yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla ja siitä yleiselle edulle saatava hyöty on suurempi kuin yksityiselle edulle koituva haitta.

Näin ollen lunastuslain 4.1 § mukaiset lunastusluvan myöntöedellytykset täyttyvät ja lupa voidaan myöntää haetun mukaisesti.

Ennakkohaltuunottolupa

Lunastuslain 58 §:n mukaan, jos töiden kiireellinen aloittaminen tai muut tärkeät syyt sitä vaativat, voi hakija saada oikeuden ottaa haltuunsa lunastettava omaisuus ennen lunastuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua ajankohtaa. Hakija on hakemuksessa pyytänyt ennakkohaltuunottoluvan myöntämistä voimajohdon käyttöoikeuksien pysyttämistä varten, koska ensimmäiset vanhat vuokrasopimukset ovat umpeutumassa vuoden 2022 aikana.

Lunastuksen kohteen vahvistaminen lunastustoimituksessa

Maanmittauslaitos katsoo, että kyseessä on nauhamainen väylälunastus, eikä lunastettavan käyttöoikeusalueen yksityiskohtainen osoittaminen ole lunastusluvassa tarpeen. Lunastuksen kohde jätetään vähemmän tärkeiltä osin lunastustoimituksessa ratkaistavaksi.

Päätös

Maanmittauslaitos myöntää hakijalle luvan hakemuksen ja siihen liitetyn kartan mukaisesti lunastamalla hankkia pysyvän käyttöoikeuden 110 kV sähkönsiirtojohtoja ja tiedonsiirtolaitteita varten tarvittaviin hakemuksessa lueteltujen kiinteistöjen alueisiin Polvijärven ja Juuan kunnissa.

Voimalinjaosuudet ja niillä lunastamalla hankitut oikeudet ja aiheuttamat rajoitukset on lueteltu tämän asiakirjan kohdassa "Myönnetyt oikeudet".

Hankkeen toteuttavalla taholla on selvilläolovelvollisuus muissa laeissa (mm. muinaismuistolaki, luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, maantielaki, vesilaki) olevista määräyksistä, asetetuista rajoituksista ja vaatimuksista alueen käytölle ja ne on otettava huomioon hankkeen toteutuksessa. Sama koskee myös eri viranomaisten ohjeita ja määräyksiä.

Hakijalle myönnetään lunastuslain 58 §:n mukainen lupa ennakkohaltuunottoon.

Lunastuksen kohde jätetään lunastuslain 10 §:n mukaisesti vähemmän tärkeiltä osin lunastustoimituksessa ratkaistavaksi.

Tässä päätöksessä mainittu kiinteän omaisuuden lunastus samoin kuin korvausten käsittely tehdään lunastuslain mukaisessa lunastustoimituksessa. Lunastustoimitus laitetaan vireille viran puolesta mahdollisimman pian.

Sovelletut lainkohdat:

Mm. lunastuslaki 4 §, 10 §, 58 §

MYÖNNETYT OIKEUDET

Polvijärvi-Juuka 110 kV voimajohdon pituus on noin 46 kilometriä. Johtoaukean leveys on 26 metriä. Sen kummallekin puolelle lunastetaan 10 metriä leveät reunavyöhykkeet, joilla kasvavien puiden korkeus on rajoitettu siten, etteivät ne aiheuta vaaraa johdolle.

Voimansiirtojohtoa varten tulee lunastettavaksi seuraavanlainen kiinteistöjen käyttöoikeuden supistus:

- 1) johtopylväiden rakenteiden väliin ja kolmea (3) metriä lähemmäksi niiden ulkopuolelle ei saa pystyttää minkäänlaisia rakenteita tai laitteita, tavallisia aitoja lukuun ottamatta.
- 2) aitoja ei saa kiinnittää pylväisiin eikä tukirakenteisiin.
- 3) ojia tai muita kaivauksia ei saa tehdä eikä tieoikeutta perustaa kolmea (3) metriä lähemmäksi pylväsrakenteita. Etäisyys mitataan ojan tai kaivauksen luhistumattomasta reunasta.
- 4) johtoaukealla kokonaisuudessaan, jonka leveys on 26 metriä, ei saa ilman erityistä lupaa kasvattaa puita eikä pitää rakennuksia tai kahta metriä korkeampia muitakaan rakenteita tai laitteita, tavallisia aitoja

lukuun ottamatta. Rakennuksia ei saa rakentaa 23 metriä lähemmäksi johtoaukean keskiviivaa.

- 5) johtoaukean molemmin puolin erotettavilla 10 metrin levyisillä ns. reunavyöhykkeillä kasvava puu saa johtoaukean reunassa olla enintään 10 metriä korkea ja muulla osalla reunavyöhykettä niin paljon sanottua mittaa korkeampi kuin puun etäisyys on johtoaukean reunasta.
- 6) johtoaukealla tai sen läheisyydessä ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, josta saattaa koitua vaaraa johdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Näiden supistusten kautta varataan voimansiirto johdon omistajalle seuraavat johdon rakentamisen, käytön, kunnossapidon ja uusimisen vuoksi tarpeelliset oikeudet kiinteistöjen käyttöön:

- 1) oikeus pystyttää ja pitää johtoaukealla voimansiirtojohto pylväineen, johtimineen sekä voiman- ja tiedonsiirtoon liittyvine laitteineen ja rakenteineen.
- 2) oikeus suorittaa tarpeellisia mittauksia johtoaukealla sekä suorittaa maadoituksia, joista aiheutuvat työnaikaiset vahingot korvataan erikseen maanomistajille.
- 3) oikeus pitää johtoaukea vapaana puista, vesoista ja muista esineistä, jotka saattavat vaikuttaa häiritsevästi johdon käyttöön ja kunnossapitoon.
- 4) oikeus poistaa johtoaukealta rakennukset ja muut rakenteet, joiden paikoillaan pysyttämistä tai sinne pystyttämistä ei ole erikseen sovittu.
- 5) oikeus sopivalla tavalla merkitä johtoaukean rajat, niin että ne ovat helposti havaittavissa.
- 6) oikeus merkitä ne reunavyöhykkeillä sekä erityisestä syystä myös johtoalueen ulkopuolella kasvavat puut, jotka mittansa vuoksi voivat olla vaarallisia johdon säilymiselle sekä kaataa tällaiset puut, ellei metsänomistaja itse huolehdi niiden kaatamisesta. Johtoalueen ulkopuolella tapahtuvasta puiden kaatamisesta aiheutuva vahinko korvataan erikseen maanomistajille.
- 7) oikeus johdon omistajan lukuun työskenteleville henkilöille jalan tai ajoneuvolla liikkua johtoaukeaa pitkin johtopylväältä toiselle sekä sitä varten tehdä sinne väliaikaisia ajoteitä ja rumpuja, tehdä ja kunnossapitää johtoaukealla olevissa aidoissa tarpeellisia veräjiä ja käyttää hyväkseen johtoaukealle johtavia kiinteistölle kuuluvia teitä ja polkuja sekä tarvittaessa muitakin alueita kulkemiseen jalan tai moottorikäyttöisillä taikka muilla työkoneilla ja ajoneuvoilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen lopussa.

Reijo Hautamäki (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Vastuualuepäällikkö
Maanmittauslaitos

Samu Laululehto (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Maanmittausinsinööri (DI)
Maanmittauslaitos

JAKELU

Hakija
Polvijärven kunta
Juuan kunta
Etelä-Karjalan ELY-keskus
Etelä-Karjalan liitto
Kiinteistönomistajat

VALITUSOSOITUS

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kirjallisella valituksella hallinto-oikeudelta. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitusaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan. Tiedoksisaantipäivä määräytyy tiedoksiantovasta riippuen lunastuslaissa (603/1977) ja hallintolaissa (434/2003) säädettyssä järjestyksessä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannus- aatto tai arkilauantai, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajan kuluessa ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä. Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen tai ne voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköpostina. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuo- mioistuinten asiointipalvelussa. Muutoksenhakuasiakirjojen lähetyksessä tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Valituksen sisältö ja liitteet

Valituksessa on ilmoitettava:

- Päätös, johon haetaan muutosta
- Miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- Vaatimusten perustelut

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos valittajaa edustaa joku muu, tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle. Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää.

Valitukseen on liitettävä:

- Valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- Selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- Asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot

Itä-Suomen hallinto-oikeus
Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio
Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio
Puhelin: 029 56 42502
Faksi: 029 56 42501
Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi
Aukioloaika: ma-pe klo 8:00-16:15